

XLIII OLIMPIADA FIZYCZNA ETAP I

Zadanie teoretyczne

ZADANIE T4

Nazwa zadania: „Obliczanie ciśnienia gazu doskonałego”

Zbiornik A o objętości $V_A = 0,01 \text{ m}^3$ jest połączony cienką, krótką rurką ze zbiornikiem B o objętości $V_B = 0,007 \text{ m}^3$.

W rurce znajduje się zawór, który otwiera się i pozostaje otwarty wtedy i tylko wtedy, gdy ciśnienie gazu w A jest większe od ciśnienia gazu w B o $p_0 = 1,06 \times 10^5 \text{ Pa}$. Po otwarciu zaworu gaz przepływa powoli między zbiornikami. Początkowo w A znajduje się gaz doskonały o temperaturze $T_A = 290 \text{ K}$ i ciśnieniu $p_A = 0,95 \times 10^5 \text{ Pa}$, zaś w B panuje próżnia. Oblicz ciśnienie gazu w zbiorniku B po ogrzaniu zestawu zbiorników do temperatury $T = 440 \text{ K}$.

ROZWIĄZANIE ZADANIE T4

Sprawdźmy najpierw, że w czasie podgrzewania zestawu zbiorników nastąpi otwarcie zaworu. Wynika to z nierówności

$$p_A T / T_A = 1,44 \cdot 10^5 \text{ Pa} \quad (1)$$

Przyjmujemy oczywiście, że w każdej chwili temperatura gazu w obu zbiornikach jest jednakowa. Niech n oznacza początkową liczbę moli gazu w A . po podgrzaniu zbiorników do temperatury T oraz po ustaniu przepływu gazu z A do B , n_B moli gazu znajduje się w zbiorniku B , zaś $n_A = n - n_B$ moli pozostaje w A . Jeśli ciśnienie gazu w B będzie równe p'_B to ciśnienie w A ze względu na powolny przepływ będzie równe $p'_A = p'_B + p_0$. Przed podgrzaniem gaz wypełniający zbiornik A spełnia równanie

$$p_A V_A / RT_A = n \quad (2)$$

Po podgrzaniu gazu mamy dla zbiornika A (po ustaniu przepływu gazu)

$$p'_A V_A = (p'_B + p_0) V_A = n_A RT \quad (3)$$

oraz dla B

$$\begin{aligned}
 p'_B V_B &= n_B RT = nRT - n_A RT = \\
 &= p_A V_A T / T_A - (p'_B + p_0) V_A
 \end{aligned}
 \tag{4}$$

skąd otrzymujemy

$$p'_B (V_A + V_B) = p_A V_A T / T_A - p_0 V_A
 \tag{5}$$

Przekształcając równanie (5) dostajemy ostatecznie

$$p'_B = (p_A T / T_A - p_0) V_A / (V_A + V_B)
 \tag{6}$$

Podstawiając dane liczbowe do wzoru (6) otrzymujemy wartość ciśnienia gazu w zbiorniku B

$$p'_B = 0,224 \cdot 10^5 \text{ Pa}$$

PUNKTACJA:

wzór (3)	4 punkty
wzór (4)	4 punkty
wzór (6)	1 punkt
wynik liczbowy	1 punkt

Źródło:
Zadanie pochodzi z „Fizyka w Szkole”

Komitet Okręgowy Olimpiady Fizycznej w Szczecinie
www.of.szc.pl